

AgriBusiness Forum 2026 Conference Reports

Ο Αγροδιατροφικός Τομέας ως Πυλώνας Εθνικής Ασφάλειας

Το 8^ο διεθνές AgriBusiness Forum (18-19/3/2026) εξέτασε τις γεωπολιτικές και περιβαλλοντικές διαταραχές και τις επιπτώσεις τους στα αγροδιατροφικά συστήματα της Ελλάδας και του κόσμου. Στόχος ήταν η ανάδειξη της **επισιτιστικής ασφάλειας** όχι απλώς ως τεχνικό ζήτημα, αλλά ως **στρατηγικό πυλώνα εθνικής ασφάλειας** και κοινωνικής σταθερότητας **κάθε κράτους**, σε μια εποχή έντονης αβεβαιότητας.

A. Εκτελεστική Σύνοψη

Ο παγκόσμιος αγροδιατροφικός τομέας βρίσκεται σε ένα **ιστορικό σταυροδρόμι**, αντιμέτωπος με μια «πολυκρίση» γεωπολιτικού κατακερματισμού, κλιματικής κρίσης και ψηφιακού μετασχηματισμού. Στην Ελλάδα, η επισιτιστική ασφάλεια πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ως **στρατηγικός πυλώνας εθνικής ασφάλειας**, εφάμιλλος της ενέργειας και της άμυνας. Η στρατηγική πρέπει να μετατοπιστεί από την παθητική διαχείριση επιδοτήσεων στην ενεργητική δημιουργία προστιθέμενης αξίας μέσω της «Τριπλής Έλικας» (Ακαδημαϊκή Κοινότητα – Ιδιωτικός Τομέας – Παραγωγοί & Κράτος).

1. Γεωπολιτική Τοποθέτηση και Διεθνές Εμπόριο

- a) **Μετάβαση στον Κατακερματισμό:** διανύουμε μια μεταβατική περίοδο (που ενδέχεται να διαρκέσει έως 15 χρόνια, από την εποχή της παγκοσμιοποίησης στον προστατευτικό κατακερματισμό).
- b) **Η Ελλάδα ως Κόμβος:** Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας την καθιστά πύλη για τον «**Μεσαίο Διάδρομο**» (Middle Corridor) που συνδέει την Ασία με την Ευρώπη, παρακάμπτοντας τις διαταραγμένες βόρειες και νότιες οδούς.
- c) **Εμπορικές Συμφωνίες:** Η Ελλάδα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι διεθνείς συμφωνίες θα συνοδεύονται από αυστηρή **αμοιβαιότητα περιβαλλοντικών προτύπων**, ώστε να μην υπονομεύεται η ανταγωνιστικότητα των Ελλήνων παραγωγών.

2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Προστασία Προϊόντων

- a) **Εθνικό Κέντρο Αυθεντικότητας:** Αποτελεί θεσμική ανάγκη η ίδρυση ενός κέντρου που θα συνδυάζει αναλυτικά δεδομένα (χημικά, DNA) με μεταδεδομένα της εφοδιαστικής αλυσίδας για την καταπολέμηση της απάτης σε προϊόντα ΠΟΠ (Φέτα, Ελαιόλαδο).
- b) **Ψηφιακό Διαβατήριο Προϊόντος:** Εφαρμογή τεχνολογίας blockchain για την πλήρη ιχνηλασιμότητα «από το χωράφι στο ράφι», την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του καταναλωτή, και της αξίας του προϊόντος.

- c) **Agri-Food AI Data Hub:** Αξιοποίηση της ακαδημαϊκής γνώσης (ιδιαίτερως του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών) για τη μετατροπή των δεδομένων (δορυφόροι, αισθητήρες) σε **αξιοποιήσιμη πληροφόρηση** για την πρόβλεψη κινδύνων (ξηρασία, ασθένειες).

3. Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις και Ανθρώπινο Κεφάλαιο

- a) **Αγροτικό Επιμελητήριο:** Προτείνεται η ίδρυση ανεξάρτητου φορέα που θα λειτουργεί ως μηχανισμός παρακολούθησης, εκπαίδευσης και χάραξης μακροχρόνιας εθνικής στρατηγικής, ανεξάρτητα από πολιτικούς κύκλους.
- b) **Αντιμετώπιση της Γήρανσης:** Με το 60% των αγροτών να είναι σήμερα άνω των 60 ετών, απαιτούνται κίνητρα για την προσέλκυση νέων επιστημόνων-αγροτών και Προγράμματα **χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού**.
- c) **Συλλογικά Σχήματα:** Η ελληνική γεωργία πάσχει από τον μικρό κλήρο (54 στρέμματα μέσος όρος). Η λύση βρίσκεται στη δημιουργία **ισχυρών εμπορικών σχημάτων (clusters)** που να μπορούν να διαπραγματευτούν ισότιμα με το λιανεμπόριο.

4. Κλιματική Ανθεκτικότητα και Πόροι

- a) **Διαχείριση Υδάτων:** Η λειψυδρία είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τη Μεσόγειο. Απαιτείται μετάβαση από τις ανεξέλεγκτες γεωτρήσεις σε συλλογικά συστήματα άρδευσης και χρήση ανακυκλωμένου νερού.
- b) **Αγορά Άνθρακα 2028:** Η Ελλάδα πρέπει να προετοιμαστεί για το 2028, όταν οι αγρότες θα μπορούν να πωλούν **πιστωτικά μόρια άνθρακα**, αλλά και θα κινδυνεύουν με μειώσεις στις ενισχύσεις της ΚΑΠ αν δεν καταφέρουν να μειώσουν τις εκπομπές.
- c) **Ενεργειακό Κόστος και Αγροβολταικά:** Προώθηση των αγροβολταικών (διπλή χρήση γης) με αυστηρό πλαίσιο, αγενός για να μην θυσιάζεται η γη υψηλής παραγωγικότητας, αφετέρου να υπάρχει ταυτόχρονη μείωση στο κόστος παραγωγής.

5. Προτάσεις Άμεσης Δράσης

- a) **Θεσμοθέτηση του Αγροτικού Επιμελητηρίου** για τον συντονισμό των δράσεων ιχνηλασιμότητας και εκπαίδευσης.
- b) **Δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου Τιμών και αξίας**, για τη δίκαιη κατανομή των κερδών στην αλυσίδα.
- c) **Επένδυση σε εξειδικευμένα Master's προγράμματα** (π.χ. Διαχείριση Θερμοκηπίων, AI στην Αγροδιατροφή) για τη δημιουργία νέων στελεχών.
- d) **Απλοποίηση αδειοδοτικών διαδικασιών** μέσω ψηφιακών πλατφορμών (one-stop-shop) για αγροτικές επενδύσεις.

B. Συνδεσιμότητα, Κόστος και Κλιματικοί Κίνδυνοι

1. Μεσαίος Διάδρομος (Middle Corridor)

Ο **Μεσαίος Διάδρομος** αναδεικνύεται ως η μια καλή εναλλακτική λύση για τη σύνδεση Ασίας και Ευρώπης, μέσω Κεντρικής Ασίας, Κασπίας Θάλασσας, Αζερμπαϊτζάν και του Νοτίου Καυκάσου. Λόγω της γεωπολιτικής αστάθειας στις βόρειες (Ρωσία) και νότιες (Ερυθρά Θάλασσα) οδούς, ο διάδρομος αυτός προσφέρει μια αξιόπιστη διέξοδο για τη μεταφορά σιτηρών και ενέργειας. Ενδεικτικά, οι παραδόσεις σιτηρών από το Καζακστάν προς το Αζερμπαϊτζάν μέσω αυτής της οδού αυξήθηκαν 7 φορές μέσα σε μόλις ένα έτος.

2. Το «Κρυφό Κόστος» του Διατροφικού Συστήματος

Παρά τον παγκόσμιο τζίρο των 10 τρισεκατομμυρίων δολαρίων ετησίως, το αγροδιατροφικό σύστημα παράγει αντίστοιχου μεγέθους **«κρυφά κόστη»**. Αυτά τα κόστη αφορούν κυρίως:

- a) **Υγεία:** Επιβάρυνση των συστημάτων υγείας από την κακή διατροφή και την παχυσαρκία.
- b) **Περιβάλλον:** Κόστος ρύπανσης και απώλειας βιοποικιλότητας.
- c) **Κοινωνία:** Ανισότητες από την άνιση κατανομή της αξίας, όπου οι ενδιάμεσοι και οι λιανοπωλητές εισπράττουν έως και το 50% της τιμής, ενώ οι παραγωγοί συχνά λαμβάνουν λιγότερο από 15%.

3. Η Λειψυδρία ως Στρατηγικός Κίνδυνος

Η λειψυδρία δεν είναι πλέον μόνο περιβαλλοντικό πρόβλημα, αλλά ένας **γεωπολιτικός παράγοντας** που απειλεί την περιφερειακή σταθερότητα. Η γεωργία καταναλώνει πάνω από το **70% του πόσιμου νερού** παγκοσμίως, καθιστώντας τον τομέα εξαιρετικά ευάλωτο. Στην Κύπρο και τη Νότια Ευρώπη, οι «απρόβλεπτες προκλήσεις» της λειψυδρίας καθιστούν αναγκαία τη χρήση τεχνολογιών αιχμής, όπως η αφαλάτωση και η γεωργία ακριβείας, οι οποίες όμως απαιτούν υψηλή κατανάλωση ενέργειας.

Συμπέρασμα

Η ανθεκτικότητα δεν είναι πλέον μια περιφερειακή επιλογή, αλλά μια στρατηγική ικανότητα. Η επιτυχία της Ελλάδας εξαρτάται από την ικανότητά της να συνδέσει την ποιότητα των προϊόντων της με την τεχνολογία και τη διεθνή διπλωματία τροφίμων (Food Diplomacy).

“

να γινόμαστε όλο και καλύτεροι
αυτό θέλουμε, ένα καλύτερο αύριο

για εμάς και τα παιδιά μας
να είμαστε πιο ασφαλείς
πιο προστατευμένοι, πιο έτοιμοι
κάθε μέρα, κάθε στιγμή

γι' αυτό προσπαθούμε, γι' αυτό μοχθούμε
με δύσκολους καιρούς, ακραίες θερμοκρασίες

γι' αυτό δίνουμε στη γη αυτό που χρειάζεται
δίνουμε στην φύση αυτό που πρέπει, όπως πρέπει
σεβόμαστε το χώμα που μας θρέφει, που μας μεγαλώνει,
εδώ και 60 χρόνια!

3 γενιές, γνώσης, έρευνας, καινοτομίας
γι' αυτό και ξέρουμε πως να ετοιμαστούμε για το μέλλον

”

**ΜΑΖΙ
ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ.
ΣΗΜΕΡΑ.**

AgriBusiness Forum 2026 | Ανάλυση ανά κεφάλαιο

1η Ημέρα: Τετάρτη, 18 Μαρτίου 2026

Κατανόηση του Γεωπολιτικού Τοπίου στην Αγροδιατροφή

A. Fireside Chat: Επισιτιστική Ασφάλεια και Γεωπολιτικοί Κίνδυνοι

Επικεντρώθηκε στην κρίσιμη τομή της γεωπολιτικής, του παγκόσμιου εμπορίου και του αγροδιατροφικού τομέα. Ο Δρ. Πρεβελάκης υποστήριξε ότι η **επισιτιστική ασφάλεια αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο γεωπολιτικό παράγοντα στην ιστορία**, σημειώνοντας ότι ο κόσμος μεταβαίνει από την εποχή της παγκοσμιοποίησης και της ελεύθερης κυκλοφορίας, σε μια περίοδο κατακερματισμού και προστατευτισμού. Τονίστηκε επιπλέον, ότι ο έλεγχος των θαλάσσιων «στρατηγικών σημείων» (choke points) και οι μεταβαλλόμενες προτεραιότητες των παγκόσμιων δυνάμεων επαναπροσδιορίζουν την αρχιτεκτονική ασφάλειας του 21ου αιώνα.

1. Η Γεωπολιτική Διάσταση της Επισιτιστικής Ασφάλειας

- a) **Ιστορικά Προηγούμενα:** Οι λιμοί έχουν προκαλέσει ιστορικά τεράστιες κοινωνικές αλλαγές, όπως η Γαλλική Επανάσταση. Αντίθετα, οι γεωπολιτικές συγκρούσεις στον 20^ο αιώνα (Ουκρανία, Κίνα, Αιθιοπία, Βόρεια Κορέα) οδήγησαν σε συγκλονιστικό αριθμό θανάτων λόγω επισιτιστικής ανασφάλειας.
- b) **Τρόφιμα ως Διπλωματία:** Οι στρατηγικές εξαγωγές, όπως το αμερικανικό σιτάρι προς τη Σοβιετική Ένωση το 1972, λειτούργησαν ιστορικά ως εργαλεία αποκλιμάκωσης της έντασης μεταξύ των υπερδυνάμεων.

2. Τρέχοντες Κίνδυνοι και «Στρατηγικά Σημεία»

- a) **Περιφερειακές Συγκρούσεις:** Οι συγκρούσεις στην Ουκρανία και στην Μέση Ανατολή έχουν διαταράξει τις εξαγωγές σιταριού, ενέργειας και λιπασμάτων.
- b) **Θαλάσσιες Οδοί:** Βασικά σημεία διέλευσης—συμπεριλαμβανομένων των Στενών του Ορμούζ, της Μαλάκκα και της Ερυθράς Θάλασσας—είναι ζωτικής σημασίας. Ο έλεγχος αυτών των οδών αποτελεί πλέον πρωταρχικό γεωπολιτικό στόχο.
- c) **Ευαλωτότητα της Εφοδιαστικής Αλυσίδας:** Ο «Παγκόσμιος Νότος», και ιδιαίτερα η Αφρική, πληρώνει το υψηλότερο τίμημα για αυτές τις διαταραχές, γεγονός που οδηγεί σε αυξημένη δυσaréσκεια προς τις δυτικές δυνάμεις.

3. Μετάβαση από την Παγκοσμιοποίηση στον Κατακερματισμό

- a) **Το Τέλος του Καθαρού Οικονομικού Ορθολογισμού:** Για δεκαετίες, ο ΟΟΣΑ και άλλοι φορείς προωθούσαν το ελεύθερο εμπόριο υπό την προϋπόθεση της γεωπολιτικής σταθερότητας που εγγυόνταν οι ΗΠΑ. Αυτό το «εκκρεμές» κινείται τώρα προς πολιτικές που επικεντρώνονται στην ασφάλεια.

- b) **Η «Πολυ-κρίση»:** Τα διδάγματα από την πανδημία COVID-19 και τους πρόσφατους πολέμους οδήγησαν τα κράτη (ιδιαίτερα την Κίνα) να δίνουν προτεραιότητα στη συσσώρευση πόρων έναντι της οικονομικής αποτελεσματικότητας.
- c) **Κατακερματισμός:** Εισερχόμαστε σε μια περίοδο αστάθειας (4 έως 15 ετών), καθώς ο κόσμος κατακερματίζεται σε περιφερειακά συστήματα (π.χ. Αμερική, κινεζικό σύστημα και πιθανώς ένα μελλοντικό ευρω-ρωσικό σύστημα).

4. Ο Ρόλος των Διεθνών Οργανισμών και οι Νέες Συμμαχίες

- a) **Θεσμική Κρίση:** Οι υφιστάμενοι διεθνείς οργανισμοί, όπως το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, αντικατοπτρίζουν μια ισορροπία δυνάμεων μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που δεν ανταποκρίνεται πλέον στην τρέχουσα πραγματικότητα (ειδικά μετά την άνοδο της Ασίας).
- b) **Διμερείς Σχέσεις:** Καθώς οι πολυμερείς αρχιτεκτονικές μεγάλης κλίμακας αντιμετωπίζουν προκλήσεις, οι διμερείς και τριμερείς συμφωνίες γίνονται το νέο πλαίσιο για τη διασφάλιση της ασφάλειας και του εμπορίου.

5. Συμπέρασμα: Η Ανάδυση της Ταυτότητας

Η παραδοσιακή «γεωοικονομία» αντικαθίσταται από μια νέα διάσταση: την Ταυτότητα. Τα πολιτισμικά πάθη και οι εθνικές ταυτότητες καθορίζουν ολοένα και περισσότερο συμπεριφορές κρατών που αψηφούν την οικονομική λογική, καθιστώντας το μέλλον της επισιτιστικής ασφάλειας και της παγκόσμιας σταθερότητας πιο δύσκολο να προβλεφθεί μόνο μέσω του ορθολογισμού.

Συνομιλητές: Δρ. Γεώργιος-Στυλιανός Πρεβελάκης, Ομ. Καθηγητής Γεωγραφίας & Γεωπολιτικής, Πανεπιστήμιο Panthéon-Sorbonne Paris-1 και Δρ. Μάριος Ευθυμιόπουλος, Director, Strategy International

Αποκατάσταση της υγείας του εδάφους

Μικροβιακά συστήματα που αναπληρώνουν
το μικρόβιομα του εδάφους.

Υψηλότερη ποιότητα,
πιο ομοιόμορφες
αποδόσεις

Αυξημένη
ανθεκτικότητα στην
ξηρασία

Ισχυρότερη
πρόσληψη θρεπτικών
συστατικών

www.oathbiome.com

B. Κεφάλαιο 1: Η Γεωπολιτική των Αγροδιατροφικών Συστημάτων στα Βαλκάνια, τη Μαύρη Θάλασσα και την Ανατολική Μεσόγειο

Το πάνελ συζήτησε για τον εξελισσόμενο ρόλο του αγροδιατροφικού τομέα στο τρέχον γεωπολιτικό τοπίο. Το κεντρικό μήνυμα που αναδείχθηκε ήταν «**η μετάβαση της γεωργίας από έναν τομέα εστιασμένο στην παραγωγή σε κεντρικό πυλώνα της εθνικής και περιφερειακής ασφάλειας**». Οι περιοχές των Βαλκανίων, της Μαύρης Θάλασσας και της Ανατολικής Μεσογείου προσδιορίστηκαν ως «στρατηγικός κόμβος» μεταξύ των ζωνών παραγωγής και των παγκόσμιων αγορών. Κρίσιμα θαλάσσια «σημεία ασφυξίας», όπως τα Στενά των Δαρδανελίων, και ζωτικές εσωτερικές αρτηρίες, όπως ο διάδρομος του Δούναβη, ο οποίος διευκολύνει το 23% του γεωργικού εμπορίου της περιοχής, βρίσκονται πλέον υπό έντονη γεωπολιτική πίεση.

1. Εθνικές και Θεσμικές Προοπτικές

1.1 Αλβανία: Ένταξη και Εκσυγχρονισμός

Η Πρέσβης κα Haidaraga χαρακτήρισε τη γεωργία ως «τρόπο ζωής» για την Αλβανία, σημειώνοντας το σημαντικό κοινωνικοοικονομικό της βάρος, που συνεισφέρει το 20% του εθνικού ΑΕΠ και στηρίζει το 40% του πληθυσμού.

- a) **Ευρωπαϊκή Ευθυγράμμιση:** Η Αλβανία εκσυγχρονίζει την εγχώρια πολιτική με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τη στρατηγική «από το χωράφι στο πιάτο» (farm-to-fork).
- b) **Εξαγωγική Δυναμική:** Με στόχο το 1 δισ. ευρώ σε εξαγωγές έως το 2030, η Πρέσβης υπογράμμισε τον τριπλασιασμό των εξαγωγών προς την Ελλάδα από τις αρχές του 2024.
- c) **Περιφερειακή Πρωτοβουλία:** Η Αλβανία πρότεινε τα Τίρανα, ως οικοδεσπότη και συνδιοργανωτή για το ετήσιο AgriBusiness Forum για τα Δυτικά Βαλκάνια.

1.2 Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΕΑ): Το Κλίμα ως Γεωπολιτικός Μοχλός

Η κα Şerifoğlu υποστήριξε ότι η παραδοσιακή διπλωματία αντικαθίσταται από την «κλιματική πίεση», όπου η λειψυδρία και η ευθραυστότητα των αλυσίδων εφοδιασμού αποτελούν κύριους στρατηγικούς κινδύνους.

- a) **Οικονομικός Αντίκτυπος:** Οι κλιματικές επιπτώσεις αναμένεται να κοστίζουν στην Ευρώπη 10 δισ. ευρώ ετησίως σε ένα σενάριο θέρμανσης 2°C.
- b) **Κοινωνικά Διακυβεύματα:** Εντός της ΕΕ, 33 εκατομμύρια πολίτες αδυνατούν σήμερα να έχουν πρόσβαση σε ένα ποιοτικό γεύμα κάθε δεύτερη μέρα.
- c) **Στρατηγική Ανθεκτικότητα:** Οι επενδύσεις προσαρμογής στη γεωργία εκτιμώνται σε 10 δισ. ευρώ ετησίως έως το 2050.

1.3 Ισραήλ: Ασφάλεια και Τεχνολογική Καινοτομία

Ο Πρέσβης κος Katz ανέλυσε μια θεμελιώδη αλλαγή στην εθνική φιλοσοφία, η οποία αποτυπώνεται στη μετονομασία του «Υπουργείου Γεωργίας» σε «Υπουργείο Γεωργίας και Επισιτιστικής Ασφάλειας».

- a) **Εξασφάλιση Θερμίδων έναντι Προστασίας Προϊόντων:** Το κράτος μετατοπίζεται από την παραδοσιακή προστασία των αγροτικών προϊόντων, προς τη στρατηγική εστίαση στην «εξασφάλιση θερμίδων» για τον πληθυσμό.
- b) **Τεχνολογία και Πόροι:** Το Ισραήλ χρησιμοποιεί την άρδευση ακριβείας και την ανακύκλωση λυμάτων (ποσοστό επαναχρησιμοποίησης 90%) ως απαραίτητα εργαλεία.
- c) **Βιομηχανικές Λύσεις Τροφίμων:** Για την επίτευξη των στόχων του 2050, το Ισραήλ αναπτύσσει τη βιοτεχνολογία, συμπεριλαμβανομένου του «τεχνητού γάλακτος» και του κρέατος εργαστηρίου.

1.4 FAO Europe & Central Asia: Περιφερειακή Ανθεκτικότητα και Σταθερότητα

Ο κ. Gangi αναφέρθηκε στις πολυδιάστατες προκλήσεις των συγκρούσεων, των τιμών ενέργειας και του υποσιτισμού.

- a) **Δεδομένα Διατροφής:** Στην περιοχή 25,7 εκατομμύρια άνθρωποι αδυνατούν να αντέξουν οικονομικά μια υγιεινή διατροφή. Το ποσοστό παχυσαρκίας στους ενήλικες ανέρχεται στο 25%.
- b) **Εμπορικοί Διάδρομοι:** Ο FAO τόνισε την ανάγκη για την «Πρωτοβουλία της Μαύρης Θάλασσας για τα Σιτηρά» και τις «Λωρίδες Αλληλεγγύης ΕΕ-Ουκρανίας».
- c) **Συνεργασία έναντι Ισχύος:** Ο κ. Gangi κατέληξε ότι οι τεχνικές παρεμβάσεις είναι «μάταιες» χωρίς ειρήνη, προκρίνοντας τις «πραγματιστικές συνεργασίες» έναντι της «αλαζονείας της ισχύος».

1.5 Κύπρος: Περιφερειακή Αλληλεγγύη και Υποδομές

Ο Πρέσβης κ. Αυγουστίδης επικεντρώθηκε στις ευπάθειες της Ανατολικής Μεσογείου, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας στην ΕΕ.

- a) **Διασυνοριακές Απειλές Υγείας:** Προσδιόρισε τον «πυρετό του ήλιου» (Πυρετός του Δυτικού Νείλου) ως κρίσιμο κίνδυνο που απαιτεί συγχρονισμένη περιφερειακή επιτήρηση.
- b) **Ναυτιλία και Εφοδιαστική:** Ως ναυτιλιακή δύναμη, η Κύπρος υπογράμμισε την αστάθεια που προκαλείται από το αυξανόμενο κόστος logistics και τις γεωπολιτικές διαταραχές.
- c) **Συγχρονισμένη Πολιτική:** Ζήτησε περιφερειακή αλληλεγγύη για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας, σημειώνοντας ότι καμία χώρα δεν μπορεί να διαχειριστεί αυτές τις προκλήσεις μόνη της.

2. Θεματική Σύνοψη

- a) **Επισιτιστική Ασφάλεια:** Μετάβαση από το μοντέλο της «επισιτιστικής κυριαρχίας» προς τη «διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα». Η σταθερότητα εξαρτάται από την ικανότητα εξασφάλισης θρεπτικών θερμίδων.
- b) **Κλιματική Ανθεκτικότητα:** Η λειψυδρία αποτελεί τον καθοριστικό δομικό περιορισμό. Απαιτούνται «επιστημονικές λύσεις βασισμένες στη φύση» για τη διατήρηση των γεωργικών περιοχών της Νότιας Ευρώπης.
- c) **Αξιοποίηση Ψηφιακής Αρχιτεκτονικής:** Η τεχνολογία είναι ο κύριος πολλαπλασιαστής (Άρδευση Ακριβείας, Βιοτεχνολογία, Ψηφιοποίηση) για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της αγοράς.

d) **Περιφερειακή Συνεργασία:** Η σταθερότητα απαιτεί «πραγματιστικές συνεργασίες» που προτάσσουν το δικαίωμα στην τροφή έναντι της «αλαζονείας της ισχύος».

3. Κέραια Σημεία

Το πάνελ επικεντρώθηκε στον δεσμό «Ενέργεια-Νερό-Βιοποικιλότητα». Επισημάνθηκε ότι η αφαλάτωση, αν και απαραίτητη, ενέχει περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η αυξημένη αλατότητα (άλμη) και το υψηλό ενεργειακό κόστος. Για τη βιοποικιλότητα, το πάνελ κατέληξε ότι η υγεία των οικοσυστημάτων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την παραγωγικότητα.

Συμπέρασμα και Στρατηγική Κατεύθυνση

Η ανθεκτικότητα πρέπει να μετακινηθεί στο επίκεντρο της γεωπολιτικής αρένας. Η επισιτιστική ασφάλεια δεν είναι πλέον ένα τοπικό ζήτημα παραγωγής, αλλά μια σύνθετη τομή πολιτικής ικανότητας, υποδομών νερού και περιφερειακής σταθερότητας. Για τα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο, η στρατηγική κατεύθυνση απαιτεί τη μετάβαση προς ένα συγχρονισμένο περιφερειακό πλαίσιο που θα διασφαλίζει τη βιωσιμότητα των παραγωγών και την οικονομική προσιτότητα για τους καταναλωτές.

Συνομιλητές: Σταύρος Αυγουσιτίδης, Πρέσβης της Κύπρου, Luella Hajdaraga, Πρέσβειρα της Αλβανίας στην Ελλάδα, Κύπρο, Αρμενία & Τυνησία, Noam Katz, Πρέσβης του Ισραήλ, Nabil Gangi, Dpt. Regional Representative for Europe & Central Asia, FAO UN, Bengü Özge Şerifoğlu, Expert on Climate Change Risks & Adaptation, European Environment Agency * **Συντονιστές:** Μάριος Ευθυμιόπουλος, Director, Strategy International & Ξενοφών Κάππας, Γενικός Διευθυντής, Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου

Αποκατάσταση της υγείας του εδάφους

Μικροβιακά συστήματα που αναπληρώνουν το μικροβίωμα του εδάφους.

www.oathbiome.com

C. Κεφάλαιο 2: Η Γεωπολιτική των Αγροδιατροφικών Συστημάτων στα Βαλκάνια, τη Μαύρη Θάλασσα και την Ανατολική Μεσόγειο

Το πάνελ επικεντρώθηκε στην **κρίσιμη τομή των γεωπολιτικών εντάσεων και της σταθερότητας των παγκόσμιων συστημάτων τροφίμων**. Βασικοί ομιλητές από τη Γαλλία, τον FAO, την Ινδονησία, το Αζερμπαϊτζάν, το Καζακστάν και την Αυστραλία μοιράστηκαν απόψεις για το πώς η ενεργειακή ασφάλεια, οι θαλάσσιες οδοί και η διπλωματική συνεργασία είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας των τροφίμων σε μια εποχή αυξανόμενης αναταραχής.

1. Εθνικές και Θεσμικές Προοπτικές

1.1 Γαλλία: Ευρωπαϊκή Κυριαρχία και Αλληλεγγύη

Η κα Auer, Πρέσβειρα της Γαλλίας, τόνισε ότι τα τρόφιμα και η ενέργεια αποτελούν σήμερα τα δύο κύρια γεωπολιτικά διακυβεύματα. Υπογράμμισε τις προσπάθειες της Ε.Ε. για την εξασφάλιση των «Λωρίδων Αλληλεγγύης» και την Πρωτοβουλία για τα Σιτηρά της Μαύρης Θάλασσας μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία. Η Γαλλία, τάσσεται υπέρ της ελευθερίας κυκλοφορίας στα θαλάσσια στενά για τη σταθεροποίηση των τιμών της αγοράς.

1.2 FAO HQ: Τα Τρόφιμα ως Στρατηγικό Περιουσιακό Στοιχείο

Ο Δρ. Φωτίου υποστήριξε ότι τα τρόφιμα δεν είναι πλέον ένα απλό οικονομικό εμπόρευμα αλλά ένα στρατηγικό περιουσιακό στοιχείο ισάξιο με την ενέργεια. Σημείωσε το παράδοξο, ότι ενώ τα παγκόσμια συστήματα τροφίμων είναι αποδοτικά (παράγοντας 2.900 θερμίδες ανά άτομο ημερησίως), είναι ωστόσο μη αποτελεσματικά, καθώς 800 εκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πείνα λόγω οικονομικής αδυναμίας και όχι διαθεσιμότητας.

1.3 Ινδονησία: Εθνική Ανθεκτικότητα και Συνδεσιμότητα ASEAN

Ο Πρέσβης της Ινδονησίας, Δρ. Djundjuna, παρουσίασε ένα όραμα για το 2045 με επίκεντρο την αυτάρκεια και τη βιωσιμότητα για τη διατροφή των 281 εκατομμυρίων πολιτών της χώρας. Η γεωργία συνεισφέρει το 14% στο ΑΕΠ της Ινδονησίας. Προσδιόρισε την Ελλάδα ως στρατηγικό κόμβο (hub) για τη μείωση του χρόνου των logistics στην εφοδιαστική αλυσίδα μεταξύ Άπω Ανατολής και Ευρώπης.

1.4 Αζερμπαϊτζάν: Ειρήνη και ο «Μεσαίος Διάδρομος»

Ο κος Mammadov, Πρέσβης του Αζερμπαϊτζάν, δήλωσε ότι η επισιτιστική ασφάλεια συνδέεται βαθιά με την ενεργειακή ασφάλεια και τους διαδρόμους μεταφορών. Ανέφερε τη διακήρυξη ειρήνης του 2025 μεταξύ Αζερμπαϊτζάν και Αρμενίας ως καταλύτη για το άνοιγμα των εμπορικών οδών. Προώθησε τον «Μεσαίο Διάδρομο» ως μια σταθερή εναλλακτική λύση ανατολής-δύσης για τη μεταφορά σιτηρών.

1.5 Καζακστάν: Ο Σιτοβολώνας της Ευρασίας

Ο κος Sultangozhin, Πρέσβης του Καζακστάν, περιέγραψε τη χώρα του ως έναν από τους 10 κορυφαίους παραγωγούς σιτηρών παγκοσμίως, με συγκομιδή 25 εκατομμυρίων τόνων ετησίως. Το Καζακστάν βασίζεται στον «Μεσαίο Διάδρομο» για να προσεγγίσει 45 παγκόσμιες αγορές.

1.6 Αυστραλία: Εμπόριο Βασισμένο σε Κανόνες

Ο Εκπρόσωπος της Αυστραλίας τόνισε ότι η επισιτιστική ανασφάλεια οδηγείται συχνά από τον οικονομικό εξαναγκασμό και τον προστατευτισμό. Η Αυστραλία ζητά τη μεταρρύθμιση του ΠΟΕ για την εξάλειψη των επιδοτήσεων που στρεβλώνουν το εμπόριο. Υπογράμμισε ότι η επισιτιστική ασφάλεια βασίζεται στην «εμπιστοσύνη» και στην διατήρηση ανοιχτών θαλάσσιων οδών.

Συμπέρασμα και Στρατηγική Κατεύθυνση

Η μετατόπιση της εποπτείας της επισιτιστικής ασφάλειας από τα υπουργεία γεωργίας στα υπουργεία εξωτερικών αντανακλά τη νέα πραγματικότητα της «Διπλωματίας των Τροφίμων». Η διασφάλιση ενός ανθεκτικού μέλλοντος απαιτεί συνδυασμό τεχνολογικής καινοτομίας, στρατηγικής διαφοροποίησης και διεθνούς συνεργασίας

Συνομιλητές: Δρ. Στέφανος Φωτίου, Διευθυντής SDGs FAO HQ, Laurence AUER, Πρέσβειρα της Γαλλίας, Arif Mammadov, Πρέσβης του Αζερμπαϊτζάν, Timur Sultangozhin, Πρέσβης του Καζακστάν, Bebeb A.K. Nugraha Djundjunan, Πρέσβης της Ινδονησίας, Alison Duncan, Πρέσβειρα της Αυστραλίας στην Ελλάδα, Ρουμανία & Βουλγαρία * **Συντονιστές:** Μάριος Ευθυμιόπουλος, Director, Strategy International & Γιάννης Μπαλακάκης, Chair AgriBusiness Forum

SMART
AGR
HUB
cultivating innovation

D. Κεφάλαιο 3: AI, Δεδομένα και Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Το πάνελ επικεντρώθηκε στον καθοριστικό ρόλο της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) και του ψηφιακού μετασχηματισμού στην αγροδιατροφική αλυσίδα. Η συζήτηση ανέδειξε ότι **η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι πλέον μια μακρινή έννοια, αλλά μια παρούσα πραγματικότητα που αναδιαμορφώνει τη ζωή και τις υποδομές**. Πέρα από την απλή συλλογή δεδομένων, η έμφαση μετατοπίζεται στην «Αξιοποιήσιμη Γνώση» (Actionable Intelligence)—την ικανότητα μετατροπής τεράστιου όγκου πληροφοριών σε χρήσιμη γνώση για καλύτερη λήψη αποφάσεων.

1. Στρατηγική Σημασία των Δεδομένων και της Τεχνητής Νοημοσύνης

Η τεχνολογική εξέλιξη συντελείται με πρωτοφανή ταχύτητα, ιδιαίτερα με την έλευση των κβαντικών υπολογιστών, οι οποίοι πρόκειται να παρέχουν την τεράστια επεξεργαστική ισχύ που απαιτείται για προηγμένα συστήματα AI. Στον αγροδιατροφικό τομέα, η ψηφιακή ικανότητα δεν αφορά μόνο την απόδοση της παραγωγής, αλλά αποτελεί ζήτημα **στρατηγικής ικανότητας, γεωπολιτικής ισχύος, και εθνικής ανθεκτικότητας**. Οι ψηφιακές υποδομές, οι αλγόριθμοι και τα δεδομένα θεωρούνται πλέον περιουσιακά στοιχεία εξίσου ζωτικά με το νερό, το έδαφος και τους σπόρους.

2. Βασικές Προκλήσεις & εμπόδια στον Ψηφιακό Μετασχηματισμό

- a) **Ετερογένεια Δεδομένων:** Τα αγροτικά δεδομένα (δορυφόροι, drones, αισθητήρες) είναι συχνά κατακερματισμένα και ασύμβατα.
- b) **Ετοιμότητα για AI (AI Readiness):** Για να λειτουργήσει αποτελεσματικά η τεχνητή νοημοσύνη, τα δεδομένα πρέπει να είναι δομημένα, διαλειτουργικά και αξιόπιστα.
- c) **Εμπόδια στην Υιοθέτηση:** Στην Ελλάδα, παρά τη διαθεσιμότητα εργαλείων όπως η πλατφόρμα **Agros**, η υιοθέτηση παραμένει χαμηλή λόγω τοπικών ιδιαιτεροτήτων και της οικονομικής αδυναμίας των παραγωγών.
- d) **Περιβαλλοντική Αποδοτικότητα:** Ενώ οι προηγούμενες επαναστάσεις εστίαζαν στην παραγωγικότητα, η τρέχουσα τεχνολογία πρέπει να εξισορροπεί το οικονομικό κέρδος με την αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων.

3. Ασφάλεια, Ιχνηλασιμότητα και Αυθεντικότητα

- a) **Ανίχνευση Απάτης:** Έργα όπως το Alliance χρησιμοποιούν προγνωστικά μοντέλα και συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για την ανίχνευση νοθείας σε προϊόντα όπως η φέτα και το ελαιόλαδο.
- b) **Ψηφιακά Διαβατήρια:** Υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για ένα «Ψηφιακό Διαβατήριο» στα τρόφιμα, που θα συνδυάζει μοριακές αναλύσεις DNA με μεταδεδομένα παραγωγής για τη διασφάλιση της ιχνηλασιμότητας «από το χωράφι στο ράφι».
- c) **Κυβερνοασφάλεια:** Η στρατηγική σημασία των δεδομένων δημιουργεί ευπάθειες. «ανταγωνιστικά περιβάλλοντα» μπορούν να οδηγήσουν σε αλλοίωση δεδομένων, με αποτέλεσμα λανθασμένες αποφάσεις από την AI.

4. Νομικό Πλαίσιο και Διακυβέρνηση

- a) **To AI Act:** Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει κανονισμούς για να διασφαλίσει ότι τα συστήματα AI είναι εξηγήσιμα, αξιόπιστα και δίκαια.

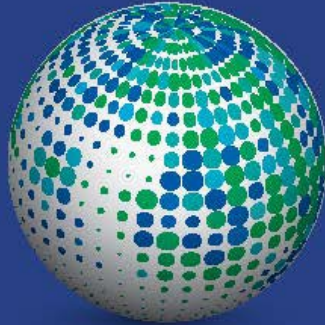
- b) **Ιδιοκτησία Δεδομένων:** Δηλώνεται ρητά ότι τα αγροτικά δεδομένα ανήκουν στον παραγωγό. Η εμπιστοσύνη στα κέντρα δεδομένων πρέπει να οικοδομηθεί πάνω στη διαφάνεια, τον έλεγχο από τον χρήστη και την ανταποδοτική αξία.
- c) **Διεθνείς Αποκλίσεις:** Ενώ η ΕΕ διαθέτει ισχυρή προστασία δεδομένων (GDPR), συχνά κινείται πιο αργά από άλλες παγκόσμιες δυνάμεις λόγω σύνθετων ρυθμιστικών εμποδίων.

5. Προτεινόμενες Άμεσες Δράσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής

- a) Ίδρυση **Εθνικού Κέντρου Αυθεντικότητας** με ισχυρή βάση δεδομένων για προϊόντα εθνικής προτεραιότητας (ελαιόλαδο, φέτα, μέλι).
- b) Δημιουργία λειτουργικού πλαισίου για την **ασφαλή ανταλλαγή αγροτικών δεδομένων**.
- c) Ενίσχυση των υπάρχουσών δομών πιστοποίησης και μεγάλες επενδύσεις στην **εκπαίδευση** του πρωτογενούς τομέα
- d) Ανάπτυξη ενός **Εθνικού/Ευρωπαϊκού Συστήματος Ιχνηλασιμότητας** για τη σύνδεση ολόκληρης της αλυσίδας εφοδιασμού.
- e) **Αξιοποιήσιμη Πληροφορία:** Η αξία της Τεχνητής Νοημοσύνης έγκειται στη μετατροπή των δεδομένων σε **πρόγνωση & γνώση** για την πρόληψη κινδύνων (δασικές πυρκαγιές)
- f) **Ψηφιακή Κυριαρχία:** ανάγκη για **διακυβέρνηση δεδομένων**, ώστε οι αγρότες να έχουν τον έλεγχο των πληροφοριών τους.
- g) **Καταπολέμηση της Απάτης:** χρήση **ψηφιακών διαβατηρίων** για την προστασία προϊόντων ΠΟΠ, όπως η φέτα και το ελαιόλαδο.

Συνομιλητές: Σπυρίδων Φλογαίτης, Πρόεδρος ΔΣ & Διευθυντής, EPLO, Παντελής Ζ. Λάμπας, AI Solutions Architect, Netcompany, Νικόλαος Θωμαΐδης, Καθηγητής & Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Διοίκησης, ΕΚΠΑ, Κωνσταντίνος Δεμέστιχας, Επ. Καθηγητής, Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος, CEO, Smart Agro Hub * **Συντονιστές:** Πάνος Οπλοποιός, Δημοσιογράφος, ΑΠΕ-ΜΠΕ, Μανώλης Παναγιωτόπουλος, Unit & CFS Lead, BAYER Crop Science Division

EURASEAN FORUM

The Eurasean Forum is a pivotal hub for leading business- & policy-makers committed to enhancing stability, growth, and cooperation across the Regions. Distinguished state- and other actors engage and interact to review challenges, assess implications, identify opportunities, and explore innovative ways for promoting security, sustainable development, and bi/multilateral cooperation.

Shaping the future of leadership across regions

- Geopolitics - Regional cooperation
- Energy - Infrastructure
- Transports - Logistics
- Connectivity - Innovation & New Technologies
- Geoeconomics - Investments - Trade relations
- Climate - Health - Environment
- Social cohesion - Sustainability

www.euraseanforum.org

www.balkansblackseaforum.org

2η Ημέρα: Πέμπτη, 19 Μαρτίου 2026

Δημιουργώντας Ανθεκτικά και Βιώσιμα Αγροδιατροφικά Μέλλοντα

Ε. Κεφάλαιο 4: Εφοδιαστικές Αλυσίδες – Υπεύθυνη Παραγωγή και Κατανάλωση

Η συνεδρία επικεντρώθηκε στην ανάγκη μετάβασης από απλές αλυσίδες αγαθών σε **υπεύθυνες αλυσίδες αξίας** που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια, λογοδοσία και κοινές αξίες. Οι συμμετέχοντες ανέλυσαν τις προκλήσεις από την παραγωγή στο χωράφι έως το ράφι του λιανεμπορίου, εξετάζοντας ταυτόχρονα το περιβαλλοντικό και κοινωνικό αποτύπωμα των σύγχρονων συστημάτων τροφίμων.

1. Δρ Στέφανος Φωτίου (Διευθυντής FAO HQ)

- a) **Συστημική Προσέγγιση:** οι αλυσίδες αξίας καθορίζουν τις πολιτικές και όχι το αντίστροφο.
- b) **Κρυφό Κόστος:** Τα παγκόσμια αγροδιατροφικά συστήματα παράγουν αξία 11 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, αλλά το **κρυφό κόστος** (υγεία, περιβάλλον, κοινωνικές ανισότητες) αγγίζει τα **10 τρισεκατομμύρια δολάρια**.
- c) **Κατανομή Αξίας:** Στις αναπτυγμένες χώρες, ο παραγωγός λαμβάνει το μέγιστο 15% της τελικής τιμής, ενώ οι ενδιάμεσοι και το λιανεμπόριο περίπου το 45%.
- d) **Πρόταση:** Εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και ενίσχυση της ιχνηλασιμότητας των τιμών.

2. Nahida Rahman Shumona (Πρέσβειρα Μπαγκλαντές)

- a) **Κλιματική Πρόκληση:** Το Μπαγκλαντές αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα λόγω της κλιματικής κρίσης (άνοδος στάθμης θάλασσας, αλατότητα εδάφους, πλημμύρες).
- b) **Τεχνολογική Εξέλιξη:** Η νέα κυβέρνηση προωθεί την «έξυπνη γεωργία» με χρήση τεχνητής νοημοσύνης (AI) και Internet of Things (IoT).
- c) **Συνεργασία με Ελλάδα:** Προτάθηκε η ακαδημαϊκή και πρακτική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών, δεδομένης της υψηλής ζήτησης για εξειδικευμένους εργάτες γης από το Μπαγκλαντές στην Ελλάδα.

3. Δρ Αντωνία Τριχοπούλου (Καθηγήτρια ΕΚΠΑ/Yale)

- a) **Η Δύναμη του Καταναλωτή:** «Ο καταναλωτής ψηφίζει με το πιρούνι του».
- b) **Έλλειψη Δεδομένων:** Επισημάνθηκε η ανάγκη για συνεχή εθνική έρευνα διατροφής στην Ελλάδα, καθώς τα τρέχοντα δεδομένα είναι απαρχαιωμένα.
- c) **Τοπικότητα:** Προτάθηκε η ενίσχυση της τοπικής παραγωγής και εποχικότητας («Food is Medicine») ως μέσο προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.

4. Αλεξάνδρα Πάλλη Γιαννακοπούλου (Πρόεδρος CSR Hellas)

- a) **Στρατηγική ESG:** Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη πρέπει να αποτελεί στρατηγική επιλογή και όχι φιλανθρωπία.

- b) **Υποστήριξη ΜμΕ:** Το 92% των ελληνικών επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες και χρειάζονται υποστήριξη και χρηματοδότηση για να ανταποκριθούν στα κριτήρια ESG.
- c) **Εθνική Στρατηγική:** Η Ελλάδα είναι το μόνο κράτος-μέλος της ΕΕ χωρίς εθνική στρατηγική για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

5. Κωνσταντίνος Αβράμης (Ενωση Σούπερ Μάρκετ Ελλάδας-Δ/ντης αγορών METRO ΑΕΒΕ)

- a) **Κερδοφορία Λιανεμπορίου:** Αντέκρουσε τα περί υψηλών κερδών, αναφέροντας ότι η καθαρή κερδοφορία των σούπερ μάρκετ το 2024 κινήθηκε στο 1,65%.
- b) **Δομή Αγοράς:** Στην Ελλάδα, το 50% της κατανάλωσης οπωροκηπευτικών γίνεται μέσω λαϊκών αγορών και μόνο το 30% μέσω σούπερ μάρκετ.
- c) **Εργαλεία Ιχνηλασιμότητας:** Το QR code αποτελεί σημαντική πρόοδο για την ενημέρωση του καταναλωτή, αλλά έχει υψηλό κόστος εφαρμογής.

Συμπεράσματα

Η συζήτηση ανέδειξε ότι η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων εξαρτάται από τη διαχείριση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων. Απαιτείται συλλογική δράση, εκπαίδευση του καταναλωτή και ένα σταθερό κανονιστικό πλαίσιο που θα επιτρέπει τη δίκαιη κατανομή του κόστους μετάβασης στην πράσινη ανάπτυξη.

Συνομιλητές: Στέφανος Φωτίου, Διευθυντής SDGs FAO HQ, Αλεξάνδρα Πάλλη-Γιαννακοπούλου, Πρόεδρος ΔΣ CSR HELLAS, Αντωνία Τριχοπούλου, Ακαδημαϊκός, Ομ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ/YALE, Nahida Rahman Shumona, Πρόσβειρα του Μπαγκλαντές, Κωνσταντίνος Αβράμης, Εκπρόσωπος ΕΣΕ-Δ/ντης αγορών νωπών προϊόντων METRO * **Συντονιστές:** Αλέξανδρος Αθανασούλας, CEO Stirixis Group, Πρόεδρος SBC Ελλάδος, Δρ. Δημήτρης Σκούρας, Καθηγητής Οικονομικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Πατρών

discoveries across the cultural heritage
of Greece

Geo Routes and Aegean Routes eco & cultural heritage journeys that held under the auspices of the HNC for UNESCO are made for experienced voyagers willing to explore, experience and be a part of the cultural heritage of Greece. Geo Routes aims at highlighting the legends of Greece, facilitating to the intercultural dialogue and contributing to the sustainable development of the local societies by cultural, environmental, educational and experiential activities.

Geo Routes off the beaten track journeys highlighting:

- **Athens** (11 trips: The Engineering of the Parthenon, The Battle of Marathon, Dining at Home, The Mines of Lavrion, The Underground Treasures of Athens, Byzantine Iconography, In the footsteps of Socrates, Secrets of Athens, Sailing to Aegina Island, Wine Tasting in Ancient Nemea, Dafni Monastery).
- **Mountainous Greece** (10 trips: Nauplia – Ancient Epidaurus, Mountainous Corinthia "The 6th labor of Hercules", Mount Pelion "The Centaurs Mountain", Mt. Olympus "Feast with Gods", Karpenisi "The Invasion of Gauls", Olympic Heritage, Arcadian Legacy, West Macedonia Panorama, Serres "The Land of Alexander the Great", Spartans Legacy) and the
- **Greek Islands** (4 trips: Amorgos island "Deep Blue", Mysteries of Kythera, Hiking in West Crete, Sailing in North Cyclades).

under the auspices:

www.geo-routes.com

official organiser:

F. Κεφάλαιο 5: Κλιματική Κρίση, Ενεργειακή Μετάβαση, Παραγωγή Τροφίμων

Το πάνελ εξέτασε την ανάγκη για **μετασχηματιστικές αλλαγές** στην ελληνική γεωργία ώστε να αντέξει τις περιβαλλοντικές πιέσεις των επόμενων 20 ετών,. Οι βασικοί τομείς εστίασης περιλάμβαναν την **υγεία του εδάφους**, τη **δέσμευση άνθρακα**, τις **εθελοντικές αγορές άνθρακα** και την **ισορροπία μεταξύ ενεργειακών αναγκών** και γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.

1. Καινοτομία και Ιδιωτικό Κεφάλαιο

Ενώ υπάρχουν διαθέσιμα **κανάλια χρηματοδότησης**, πολλές startups αποτυγχάνουν επειδή δεν μπορούν να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ της εργαστηριακής καινοτομίας και της πρακτικής εφαρμογής στο χωράφι. Η αλλαγή του **μικροβιώματος του εδάφους** για την ενίσχυση της απορρόφησης διοξειδίου του άνθρακα και της υγείας της γης, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για βιώσιμες, αλλά και επικερδείς εκμεταλλεύσεις (Δρ. Δρίσης, OATH Biome)

2. Επιστημονική Εκτίμηση Κινδύνου και Χρήσεις Γης

Ο Δρ. Καρτάλης παρουσίασε μια «ακτινογραφία» της κλιματικής τρωτότητας της Ελλάδας για την επόμενη 20ετία, προσδιορίζοντας την **ξηρασία, τις πλημμύρες και τους καύσωνες** ως τους κύριους κινδύνους για τον αγροτικό τομέα. Τάχθηκε υπέρ των **ριζικών αλλαγών** -όπως η αλλαγή καλλιεργειών- αντί για βραχυπρόθεσμα μέτρα. Εξέφρασε έντονο προβληματισμό για την τοποθέτηση **φωτοβολταϊκών σε γη υψηλής παραγωγικότητας**, προειδοποιώντας για κινδύνους στην επισιτιστική ασφάλεια,.

3. Ρυθμιστικό Πλαίσιο και Αγορές Άνθρακα

Ο Δρ. Ζαλίδης αναφέρθηκε στον νέο ευρωπαϊκό νόμο για την **Παρακολούθηση του Εδάφους** (Soil Monitoring Law) και την επερχόμενη **Εθελοντική Αγορά Άνθρακα (2028)**. Τόνισε ότι η **εδαφική υγεία** θα καταστεί απαίτηση, που θα επηρεάσει την αξία της γης και θα απαιτήσει νέα επιχειρηματικά μοντέλα βασισμένα σε **clusters**.

4. Κρατική Πολιτική και Ενεργειακή Μετάβαση

Η Γενική Γραμματέας του ΥΠΕΝ κα Παληαρούτα, ανέλυσε τον ρόλο της Ελλάδας ως **ενεργειακού κόμβου** στη ΝΑ Ευρώπη μέσω των διασυνδέσεων φυσικού αερίου και των ερευνών για υδρογονάνθρακες. Διευκρίνισε ότι η **πράσινη μετάβαση** απαιτεί ισορροπία μεταξύ ΑΠΕ και σταθερότητας του δικτύου μέσω της **αποθήκευσης ενέργειας** (μπαταριών). Για την γεωργία, σημείωσε ότι εξετάζονται **περιορισμοί** για τα φωτοβολταϊκά σε ζώνες υψηλής παραγωγικότητας.

5. Βιομηχανική Συμβολή

Η Θεοδώρα Κουλούρα ανέφερε ότι η **ΤΕΚΑΓΡΟ** έχει επιτύχει μέσω καινοτόμων διεργασιών στην παραγωγή λιπασμάτων, ένα από τα **χαμηλότερα ανθρακικά αποτυπώματα στην Ευρώπη**. Η εταιρεία χρησιμοποιεί **βιοαναστολείς** που επιτρέπουν στα φυτά να απορροφούν θρεπτικά συστατικά πιο αποτελεσματικά, μειώνοντας τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Συμπεράσματα

Διαπιστώνεται η ανάγκη διυπουργικού συντονισμού ώστε να μην χάνονται ευκαιρίες λόγω συναρμοδιοτήτων. Το πάνελ συμφώνησε ότι η προβλεψιμότητα, η ασφάλεια δικαίου για επενδύσεις

και η προσαρμογή σε τοπική κλίμακα είναι απαραίτητα στοιχεία για την επιβίωση της ελληνικής υπαίθρου

Συνομιλητές: Δέσποινα Παληαρούτα, Γενική Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών, Κωνσταντίνος Καρτάλης, Καθηγητής Φυσικής Περιβάλλοντος & Κλίματος, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γεώργιος Ζαλίδης, Ομ. Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο | **Scientific Director i-BEC,** Δημήτριος Δρίσης, Senior Advisor Europe, OATH BIOME, Θεοδώρα Κουλούρα, COO, Dekagro Group of Companies * **Συντονιστές:** Γιάννης Μπαλακάκης, Chair AgriBusiness Forum, Σωτήρης Πολύζος, Γενικός Διευθυντής, TRT News

GNOMON

PERFORMANCE

Since 2003, the Art of Event - Destination - Communication Management

Meetings & Conferences	full scale agenda & program development
Destination Management	incentives, yachting, sales/bonus trips
BtL Communication	product launch, exhibit stands, creative design
Event Production	road & live shows, catering, technical equipment
Cultural Events	experiential journeys, ceremonies, art & performances

Accredited operator for Aegean Routes cultural journeys
Accredited conference organizer for AgriBusiness Forum | Balkans & Black Sea Forum

GNOMON PERFORMANCE
www.gnomon.eu

G. Κεφάλαιο 6: Το Στέμμα της Τριπλής Έλικας και τα Χρηματοοικονομικά Μέσα

Το πάνελ επικεντρώθηκε στη μετάβαση του ελληνικού αγροτικού τομέα από το συμβατικό σε ένα βιώσιμο, επιχειρηματικό μοντέλο βασισμένο στην τεχνολογία. Κεντρικός άξονας είναι η «**Τριπλή Έλικα**»: η στρατηγική συνέργεια μεταξύ ερευνητικών ιδρυμάτων, ιδιωτικού τομέα (βιομηχανία/χρηματοπιστωτικά ιδρύματα) και πολιτείας/παραγωγών/τελικών χρηστών. Τα κύρια θέματα περιλάμβαναν την **ενσωμάτωση της Τεχνητής Νοημοσύνης, την ανάγκη για χρηματοοικονομικό αλφαριθμητισμό των αγροτών και την αναδιοργάνωση των συνεταιρισμών.**

1. Τεχνολογική Καινοτομία και Τριπλή Έλικα

- a) **Το Νέο Μοντέλο:** Η καινοτομία αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του νέου μοντέλου, μετατοπίζοντας την εστίαση από τη μεγιστοποίηση της παραγωγής στη μεγιστοποίηση του κέρδους μέσω της βελτιστοποίησης των διαδικασιών.
- b) **Τεχνολογίες Αιχμής:** Η ψηφιοποίηση είναι καθοριστική, περιλαμβάνοντας τη γεωργία ακριβείας (αισθητήρες, drones, δορυφορική απεικόνιση), το AI και το blockchain για την ιχνηλασιμότητα.
- c) **Πρόγραμμα Θερμοκηπίων:** Παρουσιάστηκε το εμβληματικό πρόγραμμα για τα θερμοκήπια, το οποίο έχει δεχθεί πάνω από 900 αιτήσεις που αντιστοιχούν σε επενδύσεις ύψους 500 εκατ. ευρώ.
- d) **Παράδειγμα Συνέργειας:** Παρουσιάστηκε η πρωτοβουλία "GreenHub", ο κόμβος όπου συμμετέχουν η Τράπεζα Πειραιώς, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας για τη γεφύρωση της έρευνας με την παραγωγή.

2. Χρηματοοικονομικά Εργαλεία και Οικονομική Στρατηγική

- a) **Η Τράπεζα Πειραιώς:** από τους βασικούς χρηματοδότες του τομέα, χρησιμοποιεί εξειδικευμένους γεωπόνους για την προσαρμογή των προϊόντων στις νέες ανάγκες, όπως η συμβολαιακή γεωργία.
- b) **Επενδυτικοί Κίνδυνοι:** Επισημάνθηκε ότι, παρά τη διαθεσιμότητα πόρων, ο υψηλός ψηφιακός και χρηματοοικονομικός αναλφαριθμητισμός (εκτιμάται ότι ανέρχεται στο 90+% του αγροτικού πληθυσμού) εμποδίζει την υιοθέτηση σύνθετων εργαλείων.
- c) **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ):** Η ΚΑΠ αλλάζει δομή, με τους πόρους να ενσωματώνονται στα εθνικά ταμεία συνοχής, απαιτώντας από τα κράτη στρατηγική ιεράρχηση των αγροτικών δραστηριοτήτων.

3. Διαρθρωτικά Προβλήματα και Περιβαλλοντικοί Περιορισμοί

- a) **Δημογραφικό:** Ο τομέας πλήττεται από τη γήρανση του πληθυσμού (άνω του 60% είναι άνω των 60 ετών) και τον μικρό, κατακερματισμένο κλήρο (μέσος όρος 54 στρέμματα), γεγονός που δυσχεραίνει την καινοτομία και τις οικονομίες κλίμακας.
- b) **Υδατα - Κλίμα:** Η λειψυδρία και το υψηλό ενεργειακό κόστος αποτελούν μείζονες κινδύνους. Προτάθηκε η δημιουργία εθελοντικής αγοράς «πιστωτικών μορίων άνθρακα» (Carbon Credits) για τις καλλιέργειες.
- c) **Έλλειψη Εργατικών Χεριών:** Διαπιστώθηκε η έλλειψη εργατών γης, με τους ομιλητές να τονίζουν ότι η ρομποτική και οι αυτοματισμοί είναι πλέον μονόδρομος για την κάλυψη αυτού του κενού.

4. Στρατηγικές Προτάσεις

- a) **Αγροτικό Επιμελητήριο:** Η ίδρυση αυτόνομου και αυτοχρηματοδοτούμενου Αγροτικού Επιμελητηρίου για την υποχρεωτική εκπαίδευση και την εκπροσώπηση του κλάδου στην πολιτεία, δείχνει μονόδρομος για το μέλλον της ελληνικής γεωργίας.
- b) **Συγκέντρωση της Αγοράς:** Προκειμένου να είναι ανταγωνιστικοί, οι Έλληνες παραγωγοί πρέπει να δημιουργήσουν μεγάλα εμπορικά σχήματα ώστε να διαπραγματεύονται ισότιμα με τα ολιγοπώλια της λιανικής.
- c) **Εκπαίδευση:** Τα πανεπιστήμια πρέπει να αναπτύξουν εξειδικευμένα προγράμματα (π.χ. διαχείρισης θερμοκηπίων) για τη δημιουργία νέας γενιάς στελεχών υψηλής τεχνολογίας.

Συνομιλητές: Θωμάς Μπαρτζάνας, Καθηγητής & Αντιπρύτανης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Χρήστος Γιαννακάκης, Αντιπρόεδρος, Εθνική Ενωση Αγροτικών Συνεταιρισμών, Θανάσης Δεδούσης, Director, Agri Food Center of Excellence, Piraeus, Αριστείδης Σάμιτας, Καθηγητής & Αντιπρύτανης, Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πέτρος Βαρελίδης, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων * **Συντονιστές:** Κωνσταντίνος Αλιφέρης, Διευθυντής, Εργαστήριο Γεωργικής Φαρμακολογίας, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γιούλα Ζαχιώτη, Δημοσιογράφος, Huffrost Greece

H. Σύνοψη Συνεδρίου

Το 8^ο Διεθνές AgriBusiness Forum συγκέντρωσε 50 διακεκριμένους ομιλητές από τον ακαδημαϊκό, επιχειρηματικό, διπλωματικό και παραγωγικό κόσμο για να εξετάσουν τις κρίσιμες τομές μεταξύ γεωπολιτικής, περιβαλλοντικών προκλήσεων και επισιτιστικής ασφάλειας. Το συνέδριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο αγροδιατροφικός τομέας έχει μετεξελιχθεί από μια απλή οικονομική δραστηριότητα σε έναν **στρατηγικό πυλώνα εθνικής ασφάλειας και κοινωνικής σταθερότητας** ο οποίος αποτελεί **ακρογωνιαίο λίθο ανθεκτικότητας** σε ένα αβέβαιο γεωπολιτικό περιβάλλον. Η μετάβαση απαιτεί **εθνική στρατηγική**, επένδυση στην **εκπαίδευση**, δίκαιη κατανομή της αξίας και τη χρήση της **τεχνολογίας** όχι ως αυτοσκοπό, αλλά ως μέσο για τη διασφάλιση της παραγωγής και της ποιότητας.

1. Στρατηγικό Πλαίσιο και Παγκόσμιες Προκλήσεις

- a) **Περιβαλλοντική Κρίση:** Η κλιματική αλλαγή μετατρέπει τη Μεσόγειο σε τροπικό περιβάλλον, απειλώντας τις παραδοσιακές καλλιέργειες και τους υδάτινους πόρους.
- b) **Δημογραφική Πίεση:** Με τον παγκόσμιο πληθυσμό να αναμένεται να φτάσει τα 10 δισεκατομμύρια έως το 2050, η ανάγκη για βιώσιμα συστήματα τροφίμων αποτελεί επιτακτική ανάγκη και όχι επιλογή.
- c) **Γεωπολιτική Αστάθεια:** Οι συγκρούσεις στην Ουκρανία και στην Μέση Ανατολή έχουν διαταράξει τις εφοδιαστικές αλυσίδες, τις ενεργειακές ροές και τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών.
- d) **Διαχείριση Πόρων:** Ο κλάδος καταναλώνει σήμερα το 70% του πόσιμου νερού και ευθύνεται για το 30% των εκπομπών CO₂, ενώ το 30% των παραγόμενων τροφίμων καταλήγει σε απορρίμματα.

2. Βασικοί Στρατηγικοί Πυλώνες και Κυβερνητική Πολιτική

Εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης, ο Υφυπουργός κος Ανδριανός παρουσίασε μια στρατηγική 6 αξόνων για τον τομέα:

- a) **Στήριξη Εισοδήματος:** Εφαρμογή μέτρων όπως η επιστροφή του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης στο αγροτικό πετρέλαιο και η μείωση του ενεργειακού κόστους.
- b) **Εκσυγχρονισμός & Επενδύσεις:** Αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων για θερμοκηπιακές υποδομές και μεταποίηση.
- c) **Ανανέωση Ανθρώπινου Δυναμικού:** Προσέλκυση νέων στον πρωτογενή τομέα μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων και συλλογικών σχημάτων.
- d) **Καινοτομία & Ψηφιοποίηση:** Χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης, Big Data και δορυφορικής τεχνολογίας για την αύξηση της παραγωγικότητας.
- e) **Υποδομές Νερού:** Προτεραιότητα στην ορθολογική διαχείριση του νερού και σε νέα αρδευτικά έργα ως απάντηση στην κλιματική κρίση.
- f) **Διαφάνεια στην Αγορά:** Ενίσχυση της ιχνηλασιμότητας και προστασία των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ για τη διασφάλιση της ελληνικής παραγωγής.

3. Ο Ρόλος της Έρευνας και της Εκπαίδευσης

Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών τόνισε ότι η τεχνολογία από μόνη της δεν αρκεί χωρίς ένα ισχυρό εκπαιδευτικό πλαίσιο.

- a) **Γεωργική Εκπαίδευση:** ανάγκη μετάβασης από την αποσπασματική κατάρτιση σε ένα ενιαίο, πιστοποιημένο σύστημα δια βίου μάθησης που θα περιλαμβάνει μάρκετινγκ και οικονομική διαχείριση.
- b) **Μεταφορά Τεχνολογίας:** δημιουργία «πειραματικών αγρών» και κόμβων καινοτομίας για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ εργαστηριακής έρευνας και εφαρμογής στο πεδίο.
- c) **Επιχειρηματικότητα:** ενθάρρυνση των πανεπιστημιακών spin-offs και αλλαγή της νοοτροπίας των φοιτητών προς την αγροτική επιχειρηματικότητα.

4. Προοπτικές

- a) **Βιωσιμότητα & Διαφάνεια:** Δεν αποτελούν πλέον προαιρετικά στοιχεία, αλλά προϋποθέσεις ανταγωνιστικότητας.
- b) **Συλλογικά Σχήματα:** Η ενίσχυση της συμμετοχής των αγροτών σε συνεταιρισμούς (σήμερα μόλις στο 10-23%) είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας.
- c) **Στρατηγική Αυτονομία:** Η αγροδιατροφή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως «στρατηγικό υλικό» αντίστοιχο της ενέργειας, απαιτώντας στοχευμένες εθνικές πολιτικές και διεθνή συνεργασία

Συνομιλητές: Γιάννης Μπαλακάκης, Chair AgriBusiness Forum, Δρ. Θωμάς Μπαρτζάνας, Καθηγητής & Αντιπρύτανης, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

AGRIBUSINESS FORUM

PARTNERS

Platinum Sponsors

Sponsors

Institutional Partners

Steering Partners

Communication

Organizer

